GAZETA KRAKOWSKA

Nro 50.

Z KRAKOWA DNIA 24 CZERWCA 1818 Roku WE SZRODĘ

Z Warszawy d. 6 Czerwca.

ZDANIE

O Rapporcie Rady Stanu z dwoletnich czynności Rządu, w Imieniu połączonych Kommissyy Seymowych Senatu, przez Xcia Adama Cartoryskiego Senatora Woiewodę, na posiedzeniu dnia 24 Kwietnia czytane. (*dalszy ciąg.*)

Wydział Woyskowy

Przystępuiąc do wydziału Kommissyi Woyny, pierwszą naszą myślą było mówić o karności i porządku, które są znamieniem woyska Narodowego. Te zalety nie należą do postrzeżeń naszych, lecz kiedy one są dziełem Naczelnego Wodza, nie mogliśmy nie wynurzyć na tem mieyscu, choć po części tych uczuć, które z tego względu serca Polaków dla Niego napełniaią.

Bez porównania szczegółowego, którego sprawdzić nie mieliśmy sposobności, trudnoby nam było donieść Senatowi z pewnością, o ile teraźnieysze utrzymanie woyska iest oszczędnieyszem od przeszłego w byłem Xięstwie Warszawskiem; lecz zdaie się Kommissyiom waszym, iż systemat teraz przyięty co do żywności, furażów i lazaretów, iest prostszy, a zatem korzystnieyszy, że wyciąga daleko mniey rachunków i pismienności, mniey officyialistów i magazynów, i że znosząc uciski doznawane przez mieszkańców z dowożenia produktów, zażywia przytem znacznie cyrkulacyią wewnętrzną.

Przepisy, mocą których żołnierze swóy żołd na żywność składaią i żywić się maią wspólnie, są nowym dowodem do przekonania, iż w koszarach tylko stać powinni; niepodobna bowiem, aby rozproszeni po kwaterach, mogli gospodarstwo swoie należycie prowadzić i nie bydź ciężarem dla mieszkańca

Należy więc słuszna zaleta Kommissyi Woyny, iż potrafiła w koszarach iuż będących trzecią częścią więcey żołnierzy umieścić. Spodziewamy się, iż przez połączone iey i Kommissyi Wewnętrzney starania, niebawnie całe woysko stanie w koszarach, i w stałych dobrze wybranych po kraiu kwaterach. Wówczas konsystencyia przestanie bydź ciężarem dla wsi i miasteczek, może się z czasem przyczynić do podniesienia ostatnich. Oddaiemy Kommissyi Woyny sprawiedliwość, iż we wszystkich Postanowieniach Rządowych, których ta Magistratura powodem była, postrzedz można dążenie do porządney oszczędności i chęć ulżenia mieszkańcom i kraiowi. Takiemi są Postawienia względem opału i światła, niemniey Urządzenia o officerach bez woyska, którym się kwaterunek w naturze nie daie. Lecz mianowicie przez spólny z Kommissyią Wewnętrzną układ względem podwód, kray i rolnictwo wiele zyskały, i winne są złożyć dziękczynienia swoie, za pieczołowitość im okazaną od Nayiaśnieyszego Wodzą.

Postanowienie o zaciągu woyska, za-

wiera w sobie nayużytecznieysze przepisy. Wszystkich obywateli pewnego wieku uważaiąc iako obowiązanych za równo do obrony oyczyzny, dozwala iednak na wyłączenia przychylne ludności, rolnictwu, naukom, rękodziełom i kunsztom. Pozostaie tylko życzyć, aby podług 91 art: Ustawy Konstytucyyney Nayiaśnieszy Król Pan Nasz Miłościwy w upatrzoney chwili nadać raczył trwałość prawa przepisom nader użytecznym swego Postanowienia. Dodać także należy, że użytki tego Postanowienia zmnieyszone zostały przez późnieyszy dekret, który żydów z zaciągu wyłączył, za ogólną od całego tego wyznania opłatę. Przez to bowiem niesłusznie większy ciężar spada na inne klassy mieszkańców; większa liczba rąk odrywa się od uprawy ziemi, których stratę w ogólney massie bogactwa Narodowego, w tey części nawet, iaką Skarb ztąd poniesie, nie wynagrodzi summa od żydów ofiarowana. Nareszcie Rząd przez to chybia swego zamiaru, doprowadzenia kiedyś żydów do możności używania praw i znoszenia wszystkich ciężarów obywatelskich.

Kończąc dział woyskowy winniśmy oświadczyć, iż Kodex karny i sądowego postępowania dla woyska, nie mógł dotąd bydź ukończonym z przyczyny licznych iego stosunków, z ogólnem prawem kryminalnem kraiowem, które dopiero na teraźnieyszym Seymie przyiętem zostało. — Cieszyć się nadzieią można, iż gdy to dobrodzieystwo wszystkich mieszkańców spotkało, równie w ślad za niem będzie udzielonem obrońcom oyczyzny, między któremi każdy obywatel, albo siebie, albo swoie dzieci, sławie Króla i dobru kraiu poświęcić pragnie.

Lecz w dziale woyskowym tak ważnym dla chwały Imienia Polskiego, tak drogim dla serc walecznego Narodu, wszelkie otrzymane iuż użytki pochodzą z natchnienia N. Naczelnego Wodza: wszelkie, które napotem otrzymamy, będą iego działaniem. Z tego względu w milczeniu, uszanowaniu i ufności wypada Nam oczekiwać tylko skutków łaskawych Jego chęci dla woyska Polskiego, które wraz z Narodem zasługiwać na nie, ma za naypierwszy swóy po wierności dla Króla obowiązek.

Nayiaśnieyszy Naczelny Wódz prowadzony wspaniałomyślną swoią dobrocią dostrzeżenie życzenia Narodu, i wstawić się za niemi raczy do Monarchy, którego dobroczynna i potężna wola, tyle już nadziei Polskich spełniła, że iey wszystkie losy nasze, tak ściśle z woyskiem połączone, śmiało powierzyć możemy.

Wydział Skarbowy.

Wydział Skarbowy iak wiele postąpił okazuią rachunki i tabelle.

Aby dostatecznie ocenić pracę Urzędników tego Wydziału i tu ieszcze zwrócić myśl potrzeba na stan Skarbu przed zaprowadzeniem Rządu Konstytucyynego i zastanowić się iak wszystkie prawie źródła dochodów publicznych były wycieńczone, oraz ile nieładu i przeszkód Kommissyia Przychodów i Skarbu miała do zwalczenia.

Kassy Rządowe naprzód próżne i zawsze zadłużone, stopniami zaczęły się napełniać i zostawiać ostatki. Stan ich dzisiay kwitnący, urządzenie rachunkowości, którey samo rozwikłanie tak wiele czasu potrzebowało, nakoniec ustanowienie Delegacyi, któraby podług przepisanych prawideł ukończyła spory między Skarbem, a Dzierżawcami dobr Narodowych, a których wyroki znaczną Skarbowi oszczędziły summę: — oto są zalety Wydziału Skarbowego. — Lecz dogodnieysze urządzenie wewnętrzne Mennicy i wprowadzenie nowey stopy, bez żadnego iakie takim działaniem zwykło towarzyszyć wstrząśnienia, bez skarg i narzekań mieszkańców, szczególnieyszy przynoszą zaszczyt Rządowi. One to sprawiły, iż w proporcyi rozległości kraiu większą ilość monety dziś się wybiia, i że ta służy do zażywienia cyrkulacyi wewnętrzney, nie zaś do operacyi sąsiedzkich lub zbogacenia samych tylko wexlarzy.

Wchodziemy w okoliczności, które Rząd przywiodły do postanowienia przedaży wyłączney soli; w trudność zastąpienia w dochodach skarbu kilkumilionowego wpływu. Przestrzedz iednak winniśmy, że opłata uciążliwa nałożona na pierwszą i konieczną potrzebę iaką iest sól, szkodząc rolnictwu i liczney chlebodayney klasie mieszkańców, nie może się zgodzić z chęcią pomnożenia szczęścia i bogactwa kraiu. Bez soli ubogi rolnik dla

siebie i dobytku swego obeyść się nie może, a gdy nie iest w stanie nabywać jey iak tylko w małey nayczęściey kwocie od przekupniów, drożey ieszcze płaci, niż każdy inny mogący prosto z magazynu całą beczkę kupić. Tak więc podatek soli w odwrotnym stosunku do zamożności płacącego, iest wybierany i naybardziey dotyka biedny lud wieyski.

Aby tym ważnym niedogodnościom zaradzić, wypadałoby zniżyć cenę soli, a wynikły ztąd ubytek w kassach publicznych innym stosownieyszym zastąpić nakładem. Prócz tego, zniżenie cen soli nagrodzi się po części obfitszą przedażą i ochroną od licznych przemyceń.

Z dołączonych do Rapportu Obrazów przychodu i rozchodu od dnia 1 Czerwca 1815 do ostatniego Grudnia 1817 wykazuie się ogromną z czasu zeszłego w poborze podatków stałych i dochodów z dóbr Rządowych zaległość; iako też znaczny niedobor w spodziewanych na lata następne z powyższych dwóch źródeł przychodów, gdy przeciwnie wszystkie inne źródła dochodów niestałemi zwanych, na każdy rok większą nad spodziwanie korzyść przyniosły.

Wnosić przeto należy, iż cała nadzieia Skarbu, iak Rada Stanu w swym nadmieniła rapporcie, polega na niestałych dochodach; iż dobra Rządowe także, póki zostawać będą w ręku doczesnych dzierżawców, żadney dla kraiu użyteczności, ani wielkiey korzyści dla Skarbu nie obiecują, nakoniec że dobra Ziemiańskie nadto są wyniszczone, lub też nadto podatkami przeciążone, kiedy pomimo naysurowszych exekucyi nie można z nich wycisnąć zamierzonego dochodu. Wszakże aby kray iaki mógł nie mówię zakwitnąć, ale się tylko w stopniu iakieykolwiek utrzymac zamożności i wypłacać się bez przerwy Skarbowi, trzeba żeby podatki nie były wyciągane do ostatniey możności; ażeby zabierały taką tylko część dochodów każdego mieszkańca, po którey wydaniu pozostałoby mu ieszcze na swobodne życie, na nakłady gospodarskie, na budowle i wreszcie na pomnożenie zapaśnego kapitału.

Z drugiey strony gdy przesyłane łaskawie przez Nayiaśnieyszego Pana w przeszłych latach fundusze na zapłacenie żołdu woyska narodowego już przestały, gdy tymczasem układy handlowe z Prussami dotąd w głównych artykułach są zawieszone; gdzie termin zapłaty summ Konwencyią Wiedeńską przekazanych, a może i innych likwidacyynych już się zbliża; gdy nakoniec znaczne wybrane zaległości, które wypadało uważać i składać iako fundusz kraiu dla uiszczenia się z długów winnych obywatelom i innym kraiom, zostały zaięte biegnącemi wydatkami. — Lękać się przychodzi, aby Skarb, własnym obrotom odtąd zostawiony, nie znalazł się za lat kilka w niedostatku i dawnieyszych swoich trudnościach ieżeli wydatki iego i wpływy uważnie z sobą porównywane na rzeczywistey możności kraiowey oparremi nie zostaną.

Dla powodów tych, gdy trudno wymagać: aby podatki w znaczney ilości zmnieyszonemi bydź mogły, a obawiać się słusznie wypada, czy dla wypłacenia się Skarbowi mieszkańcy nieiest przymuszony tknąć się nawet samego kapitału, co po chwili zaiaśnienia, rychły upadek miałoby wskotku; prosić zatem należy, aby Rząd, przyszedł w pomoc kraiowi przynaymniey przez równieyszy podatków na wszystkie klassy rozkład.

Prawo Finansowe Seymu 1811, które obowiązuiącem do następnego było tylko Seymu, z doświadczenia okazało się i bydż niedokładnem i uciążliwem, szczególniey dla dóbr ziemiańskich i dla ubogiey, naypracowitszey i nayliczniey szey klassy mieszkańców. — To nas przywodzi do wspomnienia potrzeby nowego budżetu. Z utęsknieniem oczekuie go cały kray, lecz z tem większą ufnością i nadzieią, że pierwsze iego ułożenie, Konstytucyia zostawiła Nayiaśnieyszemu Panu, który z Oycowską troskliwością wchodzi w rozpoznanie stanu kraiu i mieszkańców, i w dobroci swoiey potrafi znaleść sposoby, pogodzenia potrzeb Skarbu z chęcią poprawienia doli narodu.

Jeżeli miara, rozkład i rodzay podatków, są tak ściśle z pomyślnością kraiu związane, ich użycie iest niemniey znaczącem, im więcey podatki są wygórowane, tem więcey starac się należy, aby użycie ich miało na celu rozchody produ-

kcyyne, któreby one swoiemu kraiowi powracały.— Przez to iedynie podatkowe ciężary mniey się uczuć dadzą. Jle u nas dochody Skarbowe na takowe przedmioty były wydawane, to iest: iaka zachodzi proporcyia miedzy wydatkami na użyteczne nakłady i cele, a wydatkami niepłodnemi, z których wielka część iednak znayduie się nieodbicie potrzebną do utrzymania porządku w kraiu, nie możemy o tem sądzić, nie znayduiąc przy Rapporcie tabeli wszystkich Etatów, expensy każdego Ministeryium i innych wydatków kraiowych przez szczegóły wytkniętych; co Rapport Rady Stanu niezupełnym czyni.

Nie możemy skończyć uwag naszych o Wydziale Skarbowym, nie wyraziwszy tu naymocnieyszego życzenia, aby względem urządzenia dóbr Narodowych dostateczne przedsięwięto środki.— Wykazy przy Rapporcie Rady Stanu dołączone, mają z dóbr tych dowodzą intratę, kiedy wszystkie w ogół wzięte, po odtrąceniu kosztów Administracyi podług wykazu *A.* na rok $18\frac{1}{1}\frac{5}{6}$ złotych Polskich . . . . 283,164, a podług wykazu *B.* . . . . . 599,682, czystego przyniosły dochodu, a lubo podług następnych wykazów *C. D.* na rok 1817 powiększone zdaią się bydź wpływy; gdy iednak z nich potrącić przyydzie rozmaite koszta Administracyi, (które w ostatnich dwóch wykazach nie są oznaczone) nie wiele zapewne czystego zysku pozostanie.— Byłoby więc do życzenia, aby te własności Narodowe, częściami w dzierżawę wieczystą przy opłacie pewnego Laudemium wypuszczone zostały, przez co ta wielka massa ziemi, do lepszego zagospodarowania i do wyższeyby się podniosła ceny, a Skarb Etatową z niey intratę bez zawodu i z oszczędzeniem niezmiernych mozołów i kosztów Administracyi, zapewniłby sobie.— Summy zebrane z Laudemiów, mogłyby posłużyć za fundusz gotowy do założenia Kassy Kredytowey, lub innego Finansowego Instytutu.

(Reszta potem)

Z Petersburga d. 18 Maia d. h.

Z Bożey Łaski

MY ALEXANDER I.

Cesarz i Samowładzca Wszech Rossyy i t.d. i t.d. i t.d.

Obwieszczamy wszystkim wiernym poddanym Naszym.

W dniu 17tym Kwietnia, Nasza ukochana Bratowa, Wielka Xiężna Anna Fedorowna, szczęśliwie powiła Nam Synowca, a Jch Cesarskim Wysokościom Syna, któremu dano imie Alexander.

To Cesarskiego Domu Naszego pomnożenie uważamy za nowy dowód błogosławieństw Naywyższego, na Nas i Państwo Nasze obficie zlewanych; dla czego obwieszczaiąc o tem wiernym Naszym poddanym, zostaiemy w przekonaniu, że wszyscy połączą z Nami gorliwe do Boga modły o szczęśliwe hodowanie nowo-narodzonego i doyrzewanie we wszystkiem, co do utwierdzenia wiary, oraz do rozszerzenia sławy i pomyślności oyczyzny służyć może. Rozkazuiemy z restą we wszystkich zdarzeniach, gdzie wypadnie, pisać i mianować tego miłego Nam Synowca, Jego Cesarską Wysokością Wielkim Xiążęciem.

Na autentyku podpisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką, tak:

Alexander.

Ukaz Rządzącemu Senatowi.

Uwalniaiąc Jenerała jazdy, Hrabiego Benningsena, stosownie do oświadczonego przezeń życzenia, dla poratowania osłabionego zdrowia, od nacze nego dowództwa drugiego woyska, z zachowaniem całey pensyi teraz pobieraney, naznaczamy

naczelnym dowódcą tego woyska, Jenerała jazdy Hrabię Wittgensteina, ze wszystkiemi prawami, władzą i przywileiami, przez Ukaz do Rządzącego Senatu, dnia 12. Grudnia 1815. dany, dla naczelnych Dowódców woysk w czasie pokoiu nadanemi.

Odessa dnia 2. Maia 1818 roku.

Alexander.

O pobycie N. Pana w Bessarabii, do dawnieyszych doniesień przydamy ieszcze, że N. Monarcha ozdobił swoiego tam pełnomocnego Namiestnika Jenerała Bachmietiewa znakami orderu S. Alexandra Newskiego. W Kiszeniewie spodkali N. Pana przybyły z Benderu Jenerał artylleryi Hrabia Arakczejew i Jenerał piechoty Hrabia Miłoradowicz. Na balu danym tamże: szlachta sprowadziwszy z Jass narodową muzykę, kazała iey grać taniec Bessarabski, a N. Pan rozmawiał uprzeymie z małżonką Namiestnika, z Xięciem Hessen-Hombourg i z Pościelnikiem Xięstwa Wołoskiego Alexandrem *Maurocordato*. Na balu tym było do 600 osób; w stroiu Azyiatyckim byli tylko męszczyzni. Wieczorem oświecono miasto. Mieszkańcy Bessarabii spotykali wszędzie Monarchę swoiego z naywiększemi oznakami radości. (O przybyciu potym N. Pana do odessy iuż się dawniey doniosło.)

Ruski Inwalid zawiera;

"Wyszła w Petersburgu z druku Xiążka pod tytułem: *Respect dû à la tête couronnèe ou exposè historique, politique, et moral des grands évènemens relatifs à la Pologne en rèponse aux ècris calomniant la mémoire du feu* Stanislas Auguste *dernier Roi èlectif de Pologne. Par Mr. Łobarzewski* Conseiller d'Etat actuel de S. M. Imperiale, Chevalier des ordres de *St. Anne* de la premiére classe, de *St. Stanislas* et de *St. Vladimir*; ancien représantant et membre de la commission de la Guerre dans la ci-devant republique de Pologne. (Hołd uszanowania należny głowie Koronowaney, czyli wykład ostatnich wielkich wypadków, tyczących się Polski, odpowiadaiący na pisma czerniące pamięć Stanisława Augusta ostatniego Króla Polskiego z wyboru, przez P. Łobarzewskiego, Radcę Stanu Rzeczywistego J. C. M. Kawalera Orderów S. Anny pierwszey klassy, S. Stanisława i S. Włodzimierza, byłego Reprezentanta i Członka Kommisyi woienney w Rzeczypospolitey niegdyś Polskiey.)

"Celem tych krótkich uwag autora iest ukazanie światu, że Naród Polski od kolebki swoiey, aż do czasów dzisieyszych iednostaynie szlachetnym ożywiony duchem; idąc prostą honoru drogą, zasługiwał na podziwienie i szacunek ościennych Mocarstw, a dowodząc wierności nieskalaney Królom swoim, wzbudzał ku sobie ufność w Monarchach Europy tak dalece, iż naypotężnieysi z nich ubiegali się o zaszczyt rządzenia Polakami, będąc pewni bezpiecznego spoczynku na łonie tak szlachetnych poddanych. Przebiegaiąc po krótce czyste dzieie tego narodu i z ukontentowaniem się zastanawiaiąc nad wypadkami znamionuiącemi w każdem zdarzeniu wielką duszę Polaka, obszerniey tłumaczy się autor, chociaż z lekka dotykaiąc ostatnich wypadków, towarzyszących smutney epoce rozbioru Oyczyzny swoiey, a to iedynie dla uczczenia pamięci mądrego, zawsze dobrego i cnotliwego Króla; nie zaś zdrayey i słabego, iak go zatrute iadem potwarzy zagraniczne malowały pió-

ra. Polak bez odnowienia ran bolesnych, zagoionych wspaniałą Alexandra prawicą, dzieła tego czytać nie może — Przytoczono w niem autentyczne pisma Króla Stanisława i odpowiedzi Cesarzowey Katarzyny, rzucaią światło na wiele wypadków, błahym potwarzy okrytych cieniem. — Cel więc tego dzieła iest dwoiaki: naprzód iakośmy powiedzieli, aby dowieść (co iuż wiekami iest dowiedzionem), że Polacy z drogi honoru nigdy nie zbaczali; powtóre aby pamięć Króla Stanisława Augusta okrytą fałszywemi i potwarczemi zdaniami z zagranicy, w prawdziwem i czystem ukazać świetle. — Wszystkie tuteysze pisma peryodyczne w chodzące w Rossyyskim i zagranicznych ięzykach, spieszyły z pochwałami tego płodu długiey pracy i namysłów autora, chociaż wszczupłem zamkniętego obięciu. Nasze nie było ostatniem w oddaniu sprawiedliwości autorowi. W ięzyku Rossyyskim i Niemieckim z zaszczytem dla niego oznaymiło o wyyściu tey Xiążki. Teraz donosząc o niey w ięzyku Polskim i zostawuiąc światłey publiczności Polskiey sądzenie o zaletach dziełka, chęć i zamiar autora szanuie."

Z Wiednia d. 15 Czerwca

O podróży Nayiaśnieyszych Cesarstwa Jchmość nadeszły tu następuiące dalsze doniesienia:

Dnia 3 Czerwca puścił się N. Cesarz w drogę na powrot z Raguzy; obeyrzał po drodze Ombla i iechał konno do Canossa, gdzie obiadował, a z tamtąd iechał znowu konno do Slano, gdzie nocował. Dnia 4 udał się JCK. Mość konno do Stagno, a d. 5 wodą do twierdzy Opus. Zdrowie służy przedziwnie JCK Mci.

Podług doniesień z Medyiolanu J Cesarzowicowska Mość Arcy Xiże Rainer, Wicekról Lombardzko-Weneckiego Królestwa, udał się d. 4 Czerw: rano z C. K. zamku Stra przy Medyiolanie do Wenecyi. W Tryiescie spadła na początku Czerwca bardzo cena zboża, tak iż wszyscy handluiący zbożem wielką ponoszą stratę.

Z Londynu d. 5 Czerwca

Jutro zakończy Xiże Reient mową posiedzenia parlamentu, a poiutrze zostanie parlament rozwiązany.

J. Cesarzewicowska M. W. Xiże Rossyyski Michał przybył do Londynu. Do Dowru posłane po niego zostały powozy królewskie, gdzie przyiął go Ambasador Rossyyski, Hr: Lieven. Rzeczony Xiże znaydował się na początku tego miesiąca na popisie woyska Rossyyskiego w Maubeuge i w podroży do Anglii obeyrzał twierdze Lill.

W czoray obchodzone tu były urodziny nieszczęśliwego naszego Monarchy, ktory zaczął 81 rok życia i iest naystarszy wiekiem z wszystkich Europeyskich Monarchów.

Gazeta ministeryalna Goniec poczytuie za ubliżenie miłości narodowey, albo raczey dumie Angielskiey, że w rozporządzeniu rządu Niderlandskiego względem corocznego obchodu w d 18 Czerwca zwycięztwa pod Waterloo, nic o woysku Angielskim nie wspomniano, a przecież one, acz przy pomocy naszych Sprzymierzeńców, którey im w cale niezaprzeczamy, właściwie to zwycięztwo odniosło.

W czoray w gospodzie koronney odbyło się zgromadzenie obieraczów Westminsterskich, dla obrania na mieysce odieżdzaiącego do południowey Ameryki na naczelnego admirała siły morskiey Niepodległych Lorda Cochrane, innego do parlamentu reprezentanta. Lord Cochrane a

łzami w oczach miał długą na pożegnanie mowę, w którey wyraził, iż miłość swoią i gorliwość o wolność zaniesie do Nowego swiata. Potem proponowany był na następcę Lorda Cochrane P. Hunt, lecz wygwizdany został i z sali uciec musiał.

Ośmiu członków wyższey izby, pomiędzy któremi Xże Sussexu (królewicz) złożyli na pismie protestacyą przeciw Billowi względem cudzoziemców, iako przeciwnemu zdrowey polityce i konstytucyi kraiowey.

Kommissarze północney Ameryki, którzy do Buenos-Ayres (nowey rzeczypospolitey w południowey Ameryce) wysłanemi zostali, przyiętemi tam nader uprzyimie byli.

Podług doniesień z wyspy S. Trócy zwycięztwa Hiszpańskiego Jenerała Morillo nad rokoszanami nie były tak znaczącemi iak ie z początku mieniono. Bolivar miał główną swoią kwaterę w Sembrero. Rząd Chili ogłosił dnia 1. Lutego uroczyście niepodległość tey prowincyi.

Z Paryża d. 6. Czerwca.

Przedonegday przybył tu Xże Wellington, za którym ziechać maią wszyscy Wodzowie woysk sprzymierzonych we Francyi.

Król posłał Reientowi Anglii wizerunek swóy przez Guerina malowany.

Pożyczka na zastąpienie teraznieyszych potrzeb kraiu 14 mill 600,000 f: zastąpiona została przez samych kraiowych kapitalistów bez uczestnictwa cudzoziemców, co dowodzi, iż Rząd znaydzie zawsze w kraiu potrzebne pieniądze.

U iednego z sławnieyszych z naszych optyków zamowić miano za 20,000 fr. kaleidoskop, wysadzany krzystałem, szmaragami, rubinami i innemi drogiemi kamieniami.

Listy z Hiszpanii donoszą, iż około przylądku S. Wincentego pokazały się 4 wielkie korsarskie okręty pod banderą rokoszanską Buenos-Ayres, pomiędzy któremi dwie korwety o 36 działach.

Z Bruxelli d. 7 Czerwca

Xże Wellington kupił tu spustoszały dom od Hrabiny Oudenarden, który ma bydź na wspaniały pałac przeistoczony.

Xże Dewonshire przybył tu z Paryża.

Dwor nasz w Hadze zawdział na 8 dni żałobę po zmarłym Xciu Kondeuszu.

Na wypłynienie z portów Hollenderskich okrętów na pożyteczny dla tego kraiu połow śledzi oznaczony iest d. 15 b. m przed którem w poprzedzaiącą niedzielę odprawione zostanie uroczyste nabożeństwo.

Od brzegów Menu d. 9 Czerwca

P. Dawy, członek towarzystwa umieiętności w Londynie, wynalazca gorniczey i zabespieczaiącey od pożaru lampy przybył do Frankfortu.

W Koburgu nastąpiło d. 29 Maia zaślubienie Królewica Angielskiego Xcia Kentu z owdowiałą Xiężną Leiningen.

Do niepewnych wieści należy, iż zmarły niedawno Patryarcha Wenecki znaczny cały swóy maiątek zapisał więzniowi na wyspie S. Heleny i Cesarza Austryackiego wykonawcą tey ostatniey woli swoiey postanowił.

Były Francuzki Jenerał Sawary, którego pisma publiczne do Ameryki wysłały, zamyśla w Smiernie założyć handel.

Od Brzegów niższego Renu d. 2 Czerwca

W Akwisgranie czynią wielkie przy-

gotowania na maiący nastąpić ziazd Monarchów. Miasto upięknia i odnowia swoie gmachy. Łazienki, redutowe sale, przechacki, i. t. d. są naprawiane i przyozdobiane. Kto dawniey widział Akwis gran niepoznałby go teraz, wszystko się odmieniło i wzniosło. Oprócz ziazdu Monarchów wystawienie w tym roku tamteyszych swiętości sciągnie tam wiele ludzi. Nie tylko w Akwisgranie, ale i we wszystkich okolicznych wsiach panuie ruch; wiesniacy naprawiaią swe domy dla pomieszczenia tych, którzyby w miescie nie znaleźli mieszkania.

Z Bukarestu d. 17 Maia.

Listy z Rumelii donoszą smutną wiadomość, iż wielkie miasto Filipopolis przez straszne trzęsienie ziemi prawie ze wszystkiem zburzone zostało. Z kwitnącego dawniey tego miasta, które do 26,000 domów i 100,000 mieszkańców liczyło, wiele pięknych gmachów, placów i wspaniały most na rzecz Mirza posiadało, i skarbowi do 4 mill: Asprów rocznie przynosiło, zaledwo ślady się pozostały. Wiele mieszkańców utraciło życie podczas okropnego tego zdarzenia. Z niecierpliwością oczekiwane są dalsze o tem doniesienia.

Z Madrytu d. 19 Maia.

Rozporządzeniem Królewskiem porty Alikante, Koruna, Kadyx i St. Ander ogłoszone są za wolne i składowe. Wszystkie dozwolone w Hiszpanii towary za opłatą 2 od 100 mogą bydź do tych portow wprowadzone, mogą w nich rok i więcey leżeć i bez dalszey opłaty zoowu bydź wyprowadzone. J.K. Mość przyrzekł w swoim rozporządzeniu, iż ieśli skutek odpowie iego oczekiwaniu, tedy ten przywiley na wszystkie porty Hiszpańskie rozciągnie.

Dworska gazeta ogłosiła listy z Mexyku do 10 Stycznia zasięgaiące, które donoszą o zupełnem uspokoięniu południowych prowincyy tego obszernego kraiu. D. 1 Stycznia twierdze Nemedios i St. Gregoris wpadły z kilku set jeńcami w ręce Jenerała Linan, a kilku tygodniami pierwey Pułkownik Armiio pobił zupełnie, pod los Dolores kupę tak zwanego Jenerała Nicolas Bravo, przyczem dowodca mieniący się bydź Ministrem i Jenerałem kapitanem Jgn. Ragon, ieden Marszałek polny, 3 pułkowników, 2 Xięży, &c. dostali się w niewolą. W całey tey prowincyi niema się więcey iak 200 rokoszanów znaydować, których Pułkownicy Auguirre i Paradas ścigaią.

Z Włoch d. 5 Czerwca.

Król Hiszpański Karol IV. powrocił d. 2 z Neapolu do Rzymu. — Oyciec S. na taynym konsystorzu d. 25 Maia oznaymił o mianowaniu 6 Arcybiskupów i 24 biskupów, a d. 31 trzey Kardynali poświęcili w trzech kościołach 15 Arcybiskupów i biskupów.

W Malcie w grobie Kościoła S. Jana leżały od 10 lat zabalsamowane zwłoki Xcia Ludwika de Chartres d'Orleans, które bez czci pogrzebowey tam złożone zostały. Teraźnieyszy Król Francuzki zlecił swoiemu tam konsulowi, aby uroczyście w Kościele S. Pawła pochowane zostały, co z wielką okazałością przy wystrzałach z dział d. 10 Kwietnia r. b. nastąpiło.

Przy zaczenaiącey się prenumeracie na Gazetę Krakowską od 1go Lipca r. b. uprasza Redakcyia życzących ią trzymać o wczesne się zgłaszanie.

DODATEK
DO Nro 50.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 24 CZERWCA 1818 Roku WE SZRODĘ.

Z Minchen d. 27 Maia.

Wczoray i dziś w rocznicę urodzin N. Króla naszego ogłoszono tu i we wszystkich znacznieyszych miastach uroczyście nadaną przez Monarchę Bawaryi nową konstytucyią, którą urzędnicy zaprzysięgli, a naród przyiął z wdzięcznością. Wstęp iey taki: " Ninieysza ustawa, po poprzedniczem dokładnem naradzeniu się i po wysłuchaniu zdania naszey Rady Stanu, iest dziełem stałey naszey i nieprzymuszony woli. Znaydzie w niey naród naymocnieyszą rękoymią oycowskich naszych uczuć. Wolność sumnienia, oraz przyzwoite oddzielenie i wzięcie pod opiekę tego, co należy do kraiu i kościoła; wolność zdań z prawem powściągnienia nadużycia; równość prawa dla kraiowców do wszystkich urzędów i oznaków zasługi; iednakowe powołanie do powinności i zaszczytu służby woyskowey; równość w obliczu prawa; bezstronne i niezatamowane wymierzanie sprawiedliwości; porządek we wszystkich częściach rządu; należna opieka dla kredytu narodowego i zapewnienie przeznaczonych na to funduszów; podniesienie gmin, przez oddanie pod ich zarząd interessów, które do ich dobra naybardziey się ściągaią; stany zebrane ze wszystkich klass osiadłych w kraiu obywateli; nadanie im mocy naradzania się, zezwalania, podawania życzeń i skarg na zgwałcenie praw konstytucyynych; zwoływanie ich na publiczne zgromadzenia, dla nadania większey mądrości obradom bez osłabienia dzielności rządu; nakoniec zaręczenie konstytucyi, uwalniaiące ią od samowolney odmiany, lecz nieprzeszkadzaiące iey poprawie po uczynionem doświadczeniu; takie są Bawarczykowie, celnieysze rysy nadaney wam z woli naszey konstytucyi. Uważaycie w nich zasady waszego Króla, ktory szczęście swoie i sławę tronu iedynie tylko w uszczęśliwieniu oyczyzny i miłości ludu znaydować pragnie.,, Następuią daley przepisy konstytucyi w X. tytułach zawarte. Tytuł I. obeymuie ogólne urządzenia; tytuł II. mówi o Królu, następstwie tronu i Rejencyi; tytuł III. o własności kraiowey; tytuł IV. o powszechnych prawach i powinnościach; tytuł V. o szczególnych prawach i prerogatywach; tytuł VI. o zgromadzeniu Stanów, które składaią się z dwóch Izb, to iest: Radców Królestwa i Deputowanych. Pierwszą składaią pełnoletni Xiążęta rodziny Królewskiey, urzędnicy koronni, dway

Arcy Biskupi, naczelnicy dawnieyszych rodzin Xiążąt i Hrabiów Rzeszy, (są oni dziedzicznemi Radcami), Biskup mianowany przez Króla, Prezes jeneralnego Konsystorza protestanckiego i osoby, które Król za znakomite usługi z powodu urodzenia ich lub maiątku, dziedzicznemi lub dożywotniemi Radcami mianować będzie. Liczba dożywotnich Radców nie może przewyższać trzeciey części dzidzicznych. Druga Izba Deputowanych składa się: 1) z maiętnieyszych właścicieli gruntowych, którzy w pierwszey Izbie nie zasadaią; 2) z deputowanych od Uniwersytetów; 3) z Duchowieństwa Katolickiego i Protestanckiego; 4) z deputowanych miast i miasteczek 5) z mnieyszych właścicieli gruntowych, Liczba członków tey Izby iest stosowną do liczby rodzin, tak, iż na 7000 rodzin przypada ieden Deputowany. Klassa znakomitey szlachty wynosić będzie 1/8 część ogólney liczby; klassa duchowieństwa Katolickiego i Protestanckiego, tyleż; klassa miast i miasteczek 1/4, a klassa mnieyszey szlachty 2/4 części. Każdy zaś z 3 Uniwersytetów mieć będzie iednego członka. Co 6 lat obierani będą nowi Deputowani, albo też, ieżli Król rozpuści Izbę. Wychodzący Deputowani mogą bydź znowu obranemi. Proiekta o podatkach idą naprzód do Izby Deputowanych, a potem do Izby Radców Królestwa. Inne zas przedmioty mogą, podług woli Monarchy, bydź podane wprzód iedney lub drugiey Izbie. Żadne nowe ogólne prawo, tyczące się wolności osobistey lub własności prywatney, nie może bydź wydanem, ani odmienionem, bez zezwolenia Stanów. Tyt: VII. zawiera: Król za zezwoleniem Stanów wybiera wszelkie stałe i niestałe podatki, powiększa ie lub odmienia. Dla czego po zagaieniu Stanów, podany im będzie dokładny budżet, który zostanie roztrząśniony w Wydziale i wzięty pod rozwagę Podatki na opędzenie potrzeb kraiowych stanowić się maią od razu na 6 lat, a budżet będzie na rok pierwey podanym. Stany na każdem zgromadzeniu odbiorą dokładny rachunek z użycia dochodów kraiowych, i zaręczaią za cały dług narodowy. Maią prawo czynić wnioski stosowne do zakresu swoich działań, i wynurzać Królowi życzenia swoie. Każdemu członkowi wolno w tey mierze podawać proiekta w swoiey Izbie Każdy obywatel, równie iak każda gmina może podawać do Stanów skargi na zgwałcenie praw konstytucyynych. Król naymniey co 3 lata ma zwoływać zgromadzenie Stanów, zagai ie i zamknie osobiście, lub przez wyznaczonego pełnomocnika. Posiedzenia Stanów nie będą trwać dłużey nad dwa miesiące. Zaymą się naypierwey tem, co im Król przedstawi. Wolno iest Monarsze przedłużyć posiedzenia; odłożyć ie, lub całe zgromadzenie rozwiązać. W ostatnim zaś przypadku ma się w 3 miesiącach odbyć nowy wybór członków Izby Deputowanych. Ministrowie Stanu mogą bywać na obradach obu Izb, choćby nie byli ich członkami. Proiekt, na który się obie Izby nie zgodziły, nie może bydź drugi raz na tem samem posiedzeniu podany. Król zatwierdza prawa, i wydaie ie z podpisem swoim, namieniaiąc o wysłuchaniu zdania Rady Stanu, i zezwoleniu Stanów. Tytuł VIII. obeymuie przepisy względem sądownictwa; tytuł IX. mówi o woysku; a tytuł X. o zaręczeniu Konstytucyi. Obeymuiąc Król rządy, wykonywa uroczyście następuiącą przysięgę: Przysięgam rządzić według konstytucyi i praw kraiowych, tak mi Boże dopomóż i święta Ewanielia. Spisany w tey mierze protokół, złożony będzie w archiwum, a Stany odbiorą wierzytelną iego kopiią. Koniec tey ustawy konstytucyyney iest następuiący:— Ogłaszyiąc te zasadnicze prawa kraiowe dla powszechnego i ścisłego wykonania w całey osnowie, stanowiemy razem, iż nakazane w nich zgromadzenie Stanów ma bydź zwołanem na dzień 1 Stycznia 1819 roku dla użycia praw iakie mu służą, tymczasem zaś potrzebne przygotowcze kroki przedsięwzięte zostaną. Działo się w stołecznem naszem mieście Minchen dnia 26 Maia 1818 roku.

(podpisano) *Maxymilian Jozef.*

DONIESIENIA.

Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, Ponieważ w Akcie Detaxacyi opustoszałego Kościoła S. Krzyża, którego Publiczna sprzedaż

Reskryptem Wydziału z dnia 12. Maja Nro. 2231. ogłoszona została, znaydował się obięty Plac do Liczby Popisowey 95. należący, iako też i Plac w Przycznicy z długiey Ulicy, do Ulicy Piekarskiey, wynoszący razem powierzchni 444. Sązni □ Stopę 1. i Cali 6. szacowane w kwocie 882. Zło: Pol: 15. gro: i Licytacya z powodu tego w dniu 25. Maja mieysca mieć nie mogła: Wydział Spraw Wewnętrznych podaie ninieyszy do Publiczney wiadomości, iż Licytacya sprzedarzy opustoszałego Kościoła S. Krzyża, którego Cena Fiskalna po odtrąceniu powyżey nadmienionych Placów kwotę 2407. Zło: Pol: 15. gro: wynosi, w dniu 1. Lipca odbywać się będzie, a zatem chęć Licytowania maiący na oznaczonym terminie do Biór Wydziału w godzinach rannych przybydź zechcą w zwyczayne Vadium zaopatrzeni.

W Krakowie dnia 21. Czerwca 1818.

Hoszowski.
Sobolewski, Z. S.

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodlego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu, uwiadomia kogo się tycze, iż w dniu 1 Lipca r. b. iako terminie ostatnim i stanowczym od godziny 10 z rana w Biórze Wydziału Dzierżawy wieczney Folwarku Łobzów wraz z propinacyią bez ogrodu i pałacu tamteyszego. Owarunkach równie iak i o cenie pierwszego wywołania, w którey dziesiąta część każdy licytant zaopatrzyć się winien, wiadomość wczasie samego Aktu licytacyi w Biórze nadmienionem, a wcześniey w Biórze Kommissyi Włościańskiey udzieloną będzie. W Krakowie d. 22 Czerwca 1818.

A. Morbitzer.
Gadomski, S. W

Podaie się do publiczney wiadomości, iż gdy w skutek Rezolucyi Wysokiego Trybunału I. Instancyi Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa z Jego Okręgiem, w dniu 21wszym Lutego r b. do Nru 3568 wydaney, Licytacya przedstanowcza Kamienicy pod Nrem 98 w Kazimierzu stoiącey, do Sukcessorów niegdy Hrabi Ankwicza należącey, w dniu 18 Maia r. b. agitowana, dla braku Licytantów spełzła, przeto termin Licytacyi stanowczey, teyże Kamienicy, na dzień trzeci Lipca r. b. na godzinę 10tą ranną w Kancellaryi Trybunału W. N. i ściśle Neutral. M. Krakowa naznacza się. — O Warunkach Licytacyi każdego czasu u podpisanego, delegowanego, dowiedzieć się można. — Szacunek tey Kamienicy iest Czer: zł: 1500 w złocie, czyli 27,000 zł. pol. — Życzący więc kupna opatrzeni w Wadium 150 czer: zł: w złocie, na dzień, godzinę i mieysce wyznaczone zapraszaią się. — W Krakowie dnia 18 1818 roku.

Skarzyński, Sekr. T. C. I. Inst. delegowany.

Losów do Loteryi na Maiętność Wola Więcławska z Firleiowem, którey Ciągnienie dnia 15. p. m. b. r. odbywać się będzie, dostać można w kantorach loteryynych w Krakowie w rynku sub Nro 24 przy ulicy Floryańskiey Nr. 554 i na Stradomiu Nro 15 gdzie razem i plan do teyże loteryi gratis się wydaie.

Termin do pierwszey klassy loteryi Berlinskiey 38mey którey ciągnienie na dzień 17 Lipca iest oznaczony, losow dostać można w kantorach loteryynych wyżey wyrażonych za cenę planem oznaczoną, równie iak do 1wszey klassy loteryi Warszawskiey 14tey którey ciągnienie d. 17 Sierpnia r. b. odbywać się będzie.

Dobra Pacanów, z połowy Miasta pacanowa, Wsiów: Karsy wielkie, i Ratale zwanych, składaiące się, w Królestwie Polskiem, Woiewództwie Krakowskim, Obwodzie Stopnickim leżące o milę od Wisły, z lądem przecież czyli portem na teyże własnem, i z wielkim przy niey Szpichlerzem, w naylepszych gruntach pszenicznych, Sianożęciach i Błoniach rozległych, a szczególniey zyznych, czyniące dochodu czystego w mierno urodzaynych latach przeszło półtora Tysiąca Czerwonych złotych, czasem zaś Dwa, i trzy Tysiące czer: złot: prócz domowych wygód; Dwa folwarki, a dwadzieścia Ról kmiecych, i trzydzieści dziewięć zagród zawieraiące, Las też dębowy niewielki, obrust w obfitości, Sady, Sadzawki, i Jeziora, tudzież Budowle Gospodarskie dostateczne, w sobie obeymuiące, są do sprzedania z wolney ręki, za trzydzieści tysięcy hol: czer: złot; Ktoby sobie życzył takowych Dóbr nabydź za tę kwotę, a gotów zaraz przy Tranzak.

cyi wyliczyć dwadzieścia i dwa, a przynaymniey spełna dwadzieścia tysięcy czer: złot: nieprożnoby się zatrudnił. — Przytem bydźby mogło: że w Siedmiu lub Ośmiu Tysiącach czer: złot: z pomienionych dwudziestu i dwóch, przyiętą bydźby mogła Wieś takowego Szacunku warta, a z lassem i z Wodą, w którem z pobliższych Lwowa Cyrkułów. Maiący chęć i sposobność po temu, raczy się udać do maiącego prawo nadania Dóbr wymienionych Dziedzictwo Józefa Hr. Parysa, w Krakowie przy Ulicy Brackiey pod N. 245 na 1szym piętrze, którego od 10tey do południa, a od 4tey do 6tey wieczorem zastaćby można dla informacyi obszernieyszey, w ostatnich dniach Czerwca bieżącego r. p. 1818.

Wydział Policyi w Senacie Rządzącym, &c. Podaie do publiczney wiadomości, iż w dniu 1szym Lipca r. b. o godzinie 10tey ranney w Biorze Wydziału Policyi odbywać się będzie licytacyia na dostawę Effektów dla Milicyi kraiowey iako to:

Sukna granatowego na mundury	łokci	270½
dto Niebieskiego na wyłogi	dto	52¼
dto Białego na szpencerki	dto	220.
dto Szaraczkowego na spodnie	dto	265.
Furażerek zrobionych	sztuk	107.
Halsztuków z 2ma Szteflikami podszewką haftkami i robotą	sztuk	103.
Haftek do mundórów	tuzinów	89.
Guzików do mundorow Szpencerków i płaszczów	tuzinów	268.
Płótna na podszewkę do mundurów płaszczów, szpencerków i spodni	łokci	689.
Płótna na sienniki i wsypki	dito	902.
dito na prześcieradła i poszewki	dito	173½.
Tornistrów żołnierskich	sztuk	302.
Pendentów z pręczką mosiężną i robotą	sztuk	60.

Przeznacza się zaś cena:

Sukna granatowego łokieć	złp.	5.
Sukna niebieskiego na wyłogi łok:	złp	5.
dito Białego	dito złp	4.
ditto Szaraczkowego	dito złp	3
Furażerek sztuka iedna	złp	3.
Halsztuków dito dito	złp	1 g 12
Haftek tuzin ieden		g 23
Guzików tuzin ieden		g 34
Płótna na podszewkę mundurów łokieć ieden		gr 15
dito na sienniki i wsypki		gr 15
dito na prześcieradła i poszewki		gr 24
Tornister ieden	złp.	14
Pendent ieden	złp.	7.

Gdyby znaleźli się Entreprenerowie którzyby w ogule wzwyż wyrażone Effekta dostarczyć chcieli, obowiązani będą przed zaczęciem licytacyi złożyć Vadium summę złp. 1009. Zaś o innych warunkach licytacyi iako też o ilości szczegółowych Vadiów do każdego artykułu zastosowanych. Pretendenci powziąść mogą wiadomość każdego czasu w Biorze tegóż Wydziału. W Krakowie d. 10 Czerwca 1818.

Bartsch,

Konwicki, *Sekretarz*.

Komornik Sądowy Powiatu Jędrzeiowskiego w Woiew. Krakowskim, uwiadomia publiczność, iż dnia 29 Czerwca pszenicy korcy 5 na rzecz Pałączkowskiego; zaś dnia 5 Lipca r. r. 1818 bydło rogate konie i siana dwa stogi, na rzecz Józefa Niedziałkowskiego w rynku miasta Jędrzeiowa przez licytacyią publiczną sprzedawane będzie. — Dan w Jędrzeiowie d. 18 Czerwca 1818.

Ign. Rzuchowski, *Kom*

Dnia 25. m. i r. b. o godzinie 3. po południu przed Notaryuszem Woiewodztwa Krakowskiego W. Markiewiczem w Krakowie w Kancelaryi iegoż przy Ulicy Grodzkiey pod L. 86. odbędzie się Licytacyia na wydzierżawienie roczne do dnia 24. Czerwca 819 r. Wsi Sciborzyce w Powiecie Olkuskim leżącey, dziedziczney Sukcessorow niegdy Alexandra Węgierskiego, ato w skutek Rezolucyi Trybunału Cywilnego Woiewodztwa Krakowskiego datowaney dnia 6. m. i r. b. Nro. 814. a podpisanym Sukcessorkom i delegowanemu do Licytacyi Notaryuszowi na dniu dzisieyszym doręczoney: wzywaią się więc interesowani Sukcessorowie, tudzież Opiekuni i Administratór do pilnowania Licytacyi, a chęć dzierżawy tey maiący zaopatrzeni w dziesiątą część Summy Zło. Pol. 6000. do pierwszego wywołania ustanowioney, złożyć się na Vadium przed zaczęciem Licytacyi winni a do podania swych Licytow. —

W Krakowie dnia 17. Czerwca 1818.

Joanna z Wengierskich Borowska. Salomeia z Wengierskich Zabawska.

Kocz porządny z rekwizytami w Domu przy Ulicy S. Jana pod N. 485 znayduie się do sprzedania.